Ч. 28 (13.573). Львів, пятниця 2. лютого 1934. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Внутрішня позичка „Рідній Школі".

Загальний Зїзд „Рідної Школи", що відбувся 25. грудня 1933, порішив розписати в лютому 1934 р. внутрішню безпроцентову позичку для „Рідної Школи" в сумі 250.000 золотих, платну на довжні грамоти по 25 зол. до 31. липня 1934 р. включно. Цю позичку зверне „Рідна Школа" до 10 літ, від 1936 р. почавши, льосуючи кожного року 10 проц. загального числа позичок.

Громадяни!

Тверда дійсність української нації наказує плекати в народі прикмети, що опреділюють його окремішність. Будучність народу велить розвивати в кожній одиниці ті внутрішні сили, які завсіди й у слушний час спонукають її виявити себе і свій нарід перед світом. Розум нації вимагає, щоби молоде покоління, хоч задивлене в далечінь, уміло добачувати прірви й перешкоди в той час, коли журба українського народу бється між надією й острахом про майбутність.

Більше як пів століття розяснювала „Рідна Школа" народові словом і ділом ці головні основи національного виховання української молоді. Плянóм своєї діяльности вона й сьогодні насвітлює велику тайну, якою є тепер ще незриме завтра.

Приймаючи одну чи другу думку, якщо вона тільки несуперечна з християнською етикою, „Рідна Школа" не стає орудям громади, партії чи гуртка, який видвигає такі самі або подібні гасла. Вона була, є, бажає і мусить залишитись всенародньою установою, бо її завданням — зберегти чистоту національної душі української молоді. І треба сказати без перебільшення: як розноситься у просторі шелест подільського збіжа під літнім леготом; чи шум карпатських вílиць, потрясених буревієм, так розходиться виховний вплив „Рідної Школи" на весь нарід, на всі його верстви.

Тому обовязком усього українського громадянства дати „Рідній Школі" підтримку в її змаганнях; таку підтримку, якої вона в даний час вимагає.

Цим разом „Рідна Школа" домагається у свого власного народу зворотної, хоч і безпроцентової позички, яку забезпечує цілим нерухомим і рухомим майном Товариства та його доброю славою. Позичка буде сплачена в цілости до 10 літ.

„Рідна Школа" потребує гроша, щоби як у Централі, так і в Кружках стати вповні незалежною від посторонніх чинників, щоби ще більше плянове поширити свою виховну діяльність, щоби з тієї діяльности користала вся українська молодь: і в міських сутеринах і під сільською стріхою. Безнастанні недостачі ослаблюють її снагу та припинюють розгін.

Дотеперішній розвиток „Рідної Школи" додає нам віри, що наш поклик не прогомонить безслідно; що він досягне кожне українське серце й викличе в ньому охоту — станути ділом поруч тих, що обстоюють найосновніше право народу — право на рідне виховання рідної молоді. Віримо, що не буде одиниці, яка самостійно, чи у складці з іншими, не закупила би хочби одної довжної грамоти „Рідної Школи", що не буде не то українського товариства чи організації, але навіть гуртка, який стояв би осторонь у той момент, коли йде справа про основи буття української нації та її право на самостійне життя.

Сповнім у цілості ту вимогу, яку ставить до нас теперішня хвилина і засвідчім нашу віру в силу народу!

Бо віра — це найбільша сила!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":

Іван Галущинський, голова. **Д-р Коновалець Мирон**, секретар.
о. Д-р Лаба Василь, I. заст. голови. **Великанович Дмитро**, II. заст. голови.
Радловський Орест, скарбник. **Ластовецький Микола**,
Масляк Ярослав,
о. Барагик Северин, о. Гриник Василь, Д-р Дашкевич Олена, Каменецький Юліян, Кузьмович Володимир, Круса Іван, Малицька Константина, Марченко Андрій, Олексин Іван, Семенчук Іван, Скоплякова Іванна, Д-р Ярема Яким.

Конкурс на 5 економічних статтей „Діла" замкнений.

З днем 31. січня п. р. пройшов речинець написаного Редакцією „Діла" конкурсу на пять економічних статтей на тему: *„Як розбудувати варстати праці для українців у рідному краю?"* На конкурс наспіли 33 статті. Їх розгляне окреме жюрі, зложене з наших економістів, як теоретиків так і практиків, і проголосить до трьох тижнів вислідн конкурсу.

Більшовицька боротьба з націоналізмами.

На основі інформацій, які одержано в Ризі з Москви, на конгресі комуністичної партії 28. січня предметом нарад була справа національностей. Низку промов про поодинокі автономні республики розпочав Постишев від комуністичної партії України. Він заявив, що завдяки приказам і вказівкам Сталіна вдалося перемогти труднощі на Україні і розгромити українську націоналістичну контрреволюцію. КП(б)У буде дальше пильнувати єдности України з Радянським Союзом. Як відомо, Постишева виделегували тому рік з Москви до Харкова, а його конфлікт з українським комісарем освіти Скрипником скінчився самогубством останнього.

Другий промовець б. комісар земельних справ Радянської України Шліхтер ствердив, що наслідком ширення українського націоналізму серед членів КП(б)У господарських плянів, особливо збіжевих достав не виконано якслід. Одначе цей небезпечний прорив на українському відтинку зліквідовано і то завдяки енергійній діяльности Постишева. Комуністична партія завдала, мовляв, вирішний удар українським націоналістам.

Від Узбекістану і Казакстану (радянський Туркестан) промовляли Ікрамов і Мірзоян, які заявили, що комуністи тих країв поборюють місцевий націоналізм і змiцнюють єдність зі СРСР. Коли представник Узбекістану говорив про льояльність генеральної лінії партії, Сталін, який засідав в президії, перебив заміткою: „А все таки бавовни даєте мало!" Ікрамов приобіцяв, що і цього року Узбекістан доставить бавовни на мілюн пудів більше, ніж торік.

Як відомо, плянтації бавовни в Туркестані є головним джерелом постачання сирівця для радянського текстильного промислу.

—o—

Wyciąg z protokulu wspólnego Posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. T. Będaszewski i Dr. Locker, jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 17. czasopisma Dilo z daty Lwów, dnia 22/1 1934 do Sygn. VI. I. Pr. 41/34 na posiedzeniu niejawnem w dniu 26 stycznia 1934 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanewia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 20/1 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma Dilo Nr. 17 z daty Lwów, dnia 22/1 1934 zawierającego w artykule p. t. „Newże naprawa pomyłok" i t. d. w ustępie od słów „abstrahujemo" do słów „spyrajetsia", znamiona występku z art. 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 100 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykuł ma na celu szerzyć świadomie fałszywe komentarze o polityce szkolnej władz państwowych co może zaniepokoić bezpieczeństwo publiczne. Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący W. Medyński w. r. Protokulant Popowiczówna w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

Велика промова Гітлера.

Львів, 31. січня 1934.

Вчора відкрилась сесія німецького парляменту (райхстаґу). Перший день нарад зазначився двома подіями: великою промовою канцлера Гітлера, присвяченою внутрішнім і закордонним (головно цим останнім) проблемам німецької політики та зміною німецької конституції, яка касує автономічно-союзницький характер німецької держави й уніфікує її адміністраційно-державний устрій. Тому, що до вчорашнього нашого числа інформаційні звістки про це не могли вже попасти (вони прийшли з нічними телеграмами ПАТ-а, коли друк „Діла" вже закінчений), подаємо на цьому місці короткий зміст промови німецького канцлера з кількома словами її характеристики.

Торкаючись внутрішніх політичних відносин у Німеччині Гітлер звернув увагу на щораз більший хаос, в який попадала держава з огляду на зріст розкладових (комуністичних) елементів. Використовуючи гасла боротьби проти політичних і господарських тягарів, які версайський договір накладав на німецький нарід, комуністи змогли мобілізувати німецькі маси, що находились на краю розпуки. Ті політичні й господарські версайські тягарі підорвали довіря німців у справедливість всіх міжнародніх установ. Але ліквідуючи небезпеку комуністичного перевороту в Німеччині, що був би вибух на тлі невдоволення з версайських тягарів, націонал-соціялісти заслужилися не лише супроти німецького народу, але й супроти Европи та цілого світа.

Торкаючись ідеї расовости, Гітлер опрокидував закид, що ця ідея є рівнозначна з легковажанням інших народів. Навпаки, вона накладає обовязок шанувати інші народи. Потім канцлер згадав про справи взаємин режіму з католицькою і евангелицькою церквою. Звернувся гостро проти аграрних сфер, що протиставляться господарській політиці уряду. Справу нової німецької конституції, що скріпила б державний устрій, окреслив якнайважніще і засадниче завдання нац.-соц. правління. Цікаво, що Гітлер висловився проти погроз привернути монархію (тогож самого дня Ґерінґ, як шеф поліції, зажадав від мін. внутр. справ, розвязати всі монархістичні організації молоді!).

Переходячи до справ закорд. політики, канцлер ствердив, що його первісною метою було привернути нім. народові почуття й рівноправність у світі.

Щодо відносин між Німеччиною та закордоном, Гітлер на першому місці говорив про Совіти, гостро виступаючи проти останньої промови Сталіна. Німецький уряд так само — мовляв — не може стерпіти у себе комуністів, як Совіти не стерпіли би націонал-соціялістів. Врештою, німецький уряд витає змагання забезпечити мир на Сході системою пактів.

Окрема частина промови була присвячена Польщі:

„В дні 30. січня 1933, коли я став на чолі уряду (сказав Гітлер), взаємини між обома краями видались мені більше ніж невдоволяючими. Небезпека, що випливала з істнуючих ріжниць, яких причини лежать у засадах версайського договору, та обосторонне роздразнення витворювало постійно ворожі настрої. Ті настрої грозили, що при довшому тріванні можуть прийняти характер дідичного політичного обтяження між обома краями. **Такий розвій ситуації стояв на перешкоді, щоби в будуччині розпочати між обома краями співпрацю.** Німці й поляки мусять погодитися з фактом, що істнують поруч себе. Тому треба, щоби стан, витворений перед тисячею літ, довів до такої форми співжиття, з якої оба народи моглиб добути собі найбільшу користь. Здавалося мені, що буде найкраще виступити з конкретною пропозицією, яка перекинулаб істнуючі перешкоди. Безпосередні переговори між обома сторонами видались мені доцільнішими й кориснішими, ніж поручувати цю справу третій стороні. На перешкоді стояли ріжниці між обома краями. Спроба усунути ці ріжниці военною акцією мусіла би потягти за собою висліди з катастрофальними дальшими наслідками, що не стоялиб у ніякому відношенні до пролитої крови. Німецький уряд, з відома вожда польського народу, великодушного маршала Пілсудського, запропонував польському урядові переговори, які покінчилися заключенням умови, що вийде у користь однаково німцям як полякам. Німецький нарід витає заключену умову й висловлює бажання співпраці також у господарській ділянці.

Дальше канцлер висловив радість, що нац.-соц. сенат Данціґу налагодив кращі відносини з Польщею. З інших справ торкнувся напружених австро-німецьких взаємин, опрокидуючи, наче Німеччина погрожує державній самостійности Австрії; висловив подяку Мусолінієму за його становище на женевському терені, пояснював причини виступу Німеччини з Ліґи Націй і обговорював справу краю Сари.

Цілу промову Гітлера характеризував мировий тон. Ніяких погроз, ніяких образ, нічого з фраз, якими орудує вулична пропаганда. Слушно підкреслила англійська преса, що Гітлер дає докази, що вміє відріжнити державного діяча від агітатора.

Безумовно найцікавішою частиною промови був уступ, присвячений Польщі. Ми його навмисне в цілості подали, щоби зазначити, як далеко посунулось порозуміння, коли Адольф Гітлер міг сказати **стільки** і казати **так** про взаємини з державою, про які донедавна казалося лише погрозами і военними натяками. Без потреби ніякий керманич держави таких заяв не складає, а тим більше такий, який дбає за свій престіж провідника народу, у справі, серед народу найбільш непопулярній!

І коли хтось каже, що німці **мусять** „підлещуватися“, то це звичайний блеф: міжнародня ситуація Німеччини може й не надто блискуча, але й далеко не така трагічна, щоби її канцлер мусів складати такі далекосяглі й засадничі заяви без глибших підстав, якими не є справи лише Німеччини, а такі міжнародні проблеми, в яких заінтересованими є обі держави і для яких мають зрозуміння нинішні керманичі Польщі й Німеччини.

Промова Гітлера є черговим етапом розвою польсько-німецьких відносин по лінії замирення і міжнародньої співпраці.

Труднощі нового французького уряду.

ПАРИЖ. 31. I. ПАТ. У склад нового французького кабінету входить 17 міністрів, з яких 13 є депутованими і 4 сенаторами. Вісім міністрів належить до соціял-радикальної партії, між ними й сам премієр Даладіє, трьох міністрів до демократичної лівиці. Вісьмох міністрів теперішнього кабінету входило в склад попереднього уряду Шотана.

ПАРИЖ. 31. I. ПАТ. Політичні кола ставляться до нового кабінету загалом з великим скептицизмом. Кабінет Даладієра, не могучи порозумітися з неосоціялістами і групою Фросара, не може рахувати на підтримку соціялістичних партій. З другої сторони не дістане голосів республиканського центра. Серед таких умовин уряд Даладієра може рахувати тільки на яких 280 голосів, а це не запевнить йому постійної більшости в парляменті. Через те новий уряд буде приневолений лявірувати між поодинокими уґрупуваннями.

Китай чекає на японсько-радянську війну.

Американська Юнайтед Прес довідується з Пейпіну, що на границі Манчуко чекає 60.000 озброєних китайців, які напротязі двох літ вели партизанську боротьбу проти японців, щоби тепер використати нагоду. Цією нагодою має бути недалека війна між Совітами й Японією. Таке оповідає китайський ґенерал Чу-Тсітсін, член центральної управи Куомінтанґу. Китайці, що перебувають в горах, це добровольці. Тепер вони не мають виглядів на перемогу, але з хвилиною вибуху війни вони надіються успіху. Тоді також на їхню думку впаде новоповстала держава Манчуко і Манджурія верне назад до Китаю.

—o—

Забутий край, забуті люди...

(З листу до Редакції.)

Села Коростів, Тухля, Либохора, Головецько, Рожанка Вижна і Нижна, Славсько й ін — це Богом і людьми забута земля. Байдужність, темнота, бездільність — це товариші та брати тамошніх людей, а жид-коршмар та горівка — це їх провідники й дорадники. Стан національної свідомости, просвіти та кооперативного зрозуміння жалюгідний.

Зарадити цьому може тільки інтенсивна та систематична праця над ними. На жаль, нема провідників та ідейних людей на місцях, а священики не всі відповідають своїм завданням. Є села, які по кілька літ не бачать щирого, інтеліґентного робітника, а деякі бачили їх ще перед війною.

Розвиткові кооператив стоїть на перешкоді дуже тяжка комунікація, темнота та байдужість, а головно жидівська брудна конкуренція через підшепти та інтриґи. Хоча люди горівки вже тепер не вживають з причини крізи (не свідомости, на жаль), одначе проте коршми та жидівські крамниці щодня, головнож у неділі і свята виповнені по береги. Люди слухають жидівських рад та вказівок, підчас коли читальні світять пусткою та за кілька літ не рушили з місця. Хто не бачив цього на власні очі, не уявляє собі цього прикрого, просто трагічного стану.

Крайня пора занятися нашим тямучим інтеліґентам тою забутою частиною нашого краю і вивести нещасне населення на шлях освіти й організації. Це одночасно добре поле для праці наших повітових освітніх та господарських установ.

Якщо знаєте, що „Просвіта“ пригортає до себе інші наші установи, то знайте і про свій обовязок супроти „Просвіти“!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 2. ЛЮТОГО 1934.

БАРБЕЙ Д'ОРЕВІЛІ. 13)

Кармазинова завіска.

— Так, я знаю цю пригоду — відповів Брассар, ніби ображений, як я можу робити таке порівнання з його Альбертою. — Ота, про яку оповідаєте, була коли не помиляюсь, одна панна з роду Ґізів. Вона вийшла із халепи, як і годиться дівчині з таким славним імям. Але чому ви не згадали того, що від тої ночі вона вже ні разу не відчинила вікна свому коханцеві — коли пригадую, звався він Ноармутіє, — тимчасом як Альберта верталась до мене другого дня після страшних перепон і виставляла себе на небезпеку, ніби й нічого не було. Я був тоді тільки підпоручником, дуже слабенький у математиці і для кожного, хто хоч трохи розумів рахунок імовірности, було ясно, що одного дня... чи ночі... прийде кінцева розвязка...

— Ах так! — сказав я, пригадуючи його слова, заки він почав оповідати — ця розвязка дала вам пізнати страх...

— Безсумніву — відповів він іще поважнішим тоном, всупереч може легковажному. — Ви самі мусіли запримітити, що від тої хвилини з рукою під столом і до тої, коли вона виринула серед ночі в рямі моїх дверей, Альберта була для мене невпинним джерелом хвилювання. Через неї душа моя нераз уся тремтіла і зазнав я неодного жаху. Та все те нагадувало тільки враження від куль, що свищуть довкола тебе або від стрільна, що дух у тобі запирають; здригнешся і йдеш уперед. Тут було не так. Це був страх, повний, дійсний страх і не за Альберту, а за себе самого. Моє тодішне почування було таке, що від нього серце може блїднути так само як обличчя; це був той переляк, що жене врозтіч цілі полки. Я бачив на власні очі геройську шамборанську кінноту як навскоки з покиненими вудилами, наче повінь потягла за собою свого полковника і своїх старшин. Та в тих часах я ще нічого такого не бачив і познайомився з тим, що вважав за неможливе.

Послухайте. Це було вночі, однієї довгої зимової ночі. Не скажу: одної з найспокійніших. Ті наші ночі всі були спокійні. Вони стали ними від нашого щастя. Ми-ж спали на набитій гарматі. Нас ні трохи не лякало те, що лежимо на вістрі шаблюки над безоднею, наче на мості, що веде до турецького пекла. Альберта прийшла трохи раніш, ніж звичайно, щоб побути довше. Коли вона так приходила, мої перші пестощі, мій перший любовний порух звертався до її ніг без тих моїх улюблених зелених або рожевих черевичків; ті дві солодкі маніжливі ніжки, босі, щоб не робити шелесту, приходили до мене зльоденілі від камяної долівки довгого коридору, що вів від спальні її батьків до моєї кімнати на другім кінці будинку.

Я грів ті померзлі ніжки, що злізаючи з теплого ліжка може й втягали в себе якусь страшну грудну недугу. Я знав, як їх огрівати і навести на їх студену блідину рожевий або червоний колір; але тієї ночі мій спосіб не помагав. Моїм устам не сила було покрити ці стрункі, напняті мов лук ніжки цятками розбурханої крови, що нагадували би багрові рожечки. Альбертина була ще мовчазніша у своїм пориві, як колинебудь. Її протяжні пестощі мали в собі таку тугу й таку силу, промовляли так виразисто, що я сповідаючись перед нею зі свого пянкого крутіжу, ніколи не ждав від неї відповіди і не прохав її говорити. Я розумів її мовою її обіймів.

Раптом я перестав її відчувати. Її руки перестали пригортати мене до серця. Я гадав, що це тільки памороки, як це часто в неї траплялось, хоча вона звичайно при таких приступах не тратила своєї сили стиснених обіймів. Ми обидва не святці, а мужчини і можемо говорити ясно. Я знав з досвіду Альбертині спазми насолоди і коли вони находили на неї, вона не припиняла своїх пестощів. Я залишався на її грудях, чекаючи, поки вона повернеться до свідомости, гордий і певний у тому, що її змисли прокинуться від моїх і що грім, який ударив її, оживить її за другим ударом.

А проте мій досвід зрадив мене. Я дивився на неї, сплетену зі мною на синій канапі і стежив, коли її очі, що щезли під довгими повіками знову покажуть мені свої прегарні орбіти з чорним оксамитом і вогнем. Я ждав хвилини, коли її зуби, що стискались від найменшого нежданого цілунку в шию, коли він сховзувався по плечах і скреготіли мало емаль не тріслa — ождав, коли вони розімкнуться від віддиху. Оначе ні очі не розплющувались ні зуби не розкривались... Холод від Альбертиних ніг підійшов до її губ і до моїх над ними...

Коли я почув цей жахливий холод, я напів підвівся, щоб краще глянути на неї. Я вирвався якстій з її рук і одна з них упала на неї, друга звисла на землю з канапи. Переляканий, але все ще притомний, я поклав їй руку на серце... Не чути нічого! ні в живчику ні у висках ні в шийних бючках, ніде, нічого!... скрізь тільки смерть зі своїм жахливим задеревінням.

(Продовження буде.)

Новий конкурс Ред. „Діла“.

КОЖНИЙ МОЖЕ СТАТИ ПИСЬМЕННИКОМ!

Найцікавіший момент свого життя,
найцікавішу пригоду,
найцікавіше переживання
пробуйте описати, як умієте і пришліть до Редакції „Діла“.

Цей конкурс розписує наша Редакція для всіх читачів, не тільки для письменників і робітників пера. Кожний може спробувати списати те, що пережив, чув або придумав, не журячись про мову і стиль, з єдиною думкою, щоб

ЙОГО ОПОВІДАННЯ БУЛО ЦІКАВЕ

Розмір такого оповідання має бути від одного до двох фейлетонів „Діла“, себто від 7—20 сторінок шкільного зшитка. Можна підписати його власним прізвищем або псевдонімом; при псевдонімі додати зачинену коперту з правдивим прізвищем, щоб на випадок признання нагороди знати, кому і куди її переслати.

За найкращі оповідання або спомини призначує Редакція три нагороди:

1-а НАГОРОДА 30 ЗОЛОТИХ,

2-а НАГОРОДА 20 ЗОЛ.,

3-а НАГОРОДА — КОМПЛЕТ КНИЖОК, виданих „Ділом“.

Ті оповідання чи спомини, що будуть відповідати вимогам, друкуватимемо у фейлетонах „Діла“.

Нагороди будуть проголошені 15. березня 1934 р.

Рукописи просимо присилати на адресу нашої Редакції. Прохаємо писати на одній сторінці; коли неможливо на машинці, треба писати дуже читко і з великими відступами між рядками, щоб можна було зробити необхідні мовні поправки.

Діяльність Товариства „Просвіта“ на Закарпатті.

В дні 31. X. 1932 р. централье Т-во „Просвіта“ в Ужгороді мало 6 філій і 168 читалень. А в дні 31. X. 1933 було там вже 8 філій і 192 читальні „Просвіти“. Філії „Просвіти“ працюють у Берегові, Мукачеві, Перечині (нова), Рахові, Ужгороді (нова), Пряшеві і Братиславі. Читальні „Просвіти“ розміщені по округах: Берегово 6, Вел. Березний 10, Волове 18, Іршава 13, Мукачево 28, Перечин 16, Рахів 19, Свалява 7, Севлюш 15, Тячево 27, Ужгород 16, Хуст 8; крім того на Пряшівській Руси 7, на Мораві 1, у Празі 1. Разом із централею всіх просвітянських товариств у ЧСР є 201.

Крім зросту числа філій і читалень зростає також внутрішне життя „Просвіт“. Працюють там інтенсивно аматорські гуртки, що істнували при 107 читальнях і дали 461 вистав, хори (при 57 читальнях) — виступів 476, орхестри (7 — виступів 61). Книжок у бібліотеках 135 читалень було 20.976, часописів у 140 читальнях 442. Рефератів у 96 читальнях виголошено 1.238; за них було 82.803 осіб. Членів централі, 4 філій і 147 читалень було 12.891.

Всі ті статистичні дані, що походять з кінця 1932 року, характеризують загальний стан просвітянської праці на Закарпатті. Коли ще згадати про заходи „Просвіти“ у справі будови власних домівок зі сценами, а дальше великі окружні свята в Мукачеві (2. VII. 1933) і в Перечині (13. VIII. 1933), на яких було по кілька тисяч народу, то можна ствердити з радістю, що праця „Просвіти“ на Закарпатті йшла з розмахом, притягаючи до неї щораз-то нових працівників і членів.

Хто підшивається під чужий псевдонім?!

(З листів до Редакції.)

Високоповажаний Пане Редакторе!

Зважуюся звернути до Вашого хвального часопису з поникчою справою, яка хоч має нібито особистий характер, освітлює деякі громадські явища, яких справді донедавна ще ніколи в українському житті не було.

Року 1907-го ще, так мовити, у колиски української журналістики на Великій Україні, я взяв собі псевдонім „В. Старий“, котрого й уживав без ніяких непорозумінь впродовж 11-ти років. З революцією, коли до українських берегів причалило багато нових людей, одного разу мій псевдонім „позичив“ собі толішній прем'єр-міністр, есер В. Голубович. На реакцію з мого боку в толішній київській „Трибуні“ я дістав сатисфакцію в друкованому призванні п. Голубовича, що він не був ознайомлений ні з іменами українських робітників пера, ні з істнуючими в журналістиці звичаями пристойности.

Після того й далі виключно я користався своїм псевдонімом аж до 1933-го року. В минулому ж році якийсь боягуз чи боягузи, що мають на обовязку провадити руїнницьку працю між українцями, спробували свідомо обікрасти мене й присвоїти собі мій псевдонім, запевнюючи у своїх негідних брошурках, що вони вже й раніш під цим псевдонімом писали.

З огляду на сказане, стверджую категорично, що:

I) З року 1907-го, коли я вжив вперше псевдоніму „В. Старий“, за винятком вищенавеленого випадку, ніхто інший до року 1933-го, крім мене, в українській пресі чи видавництвах псевдоніму „В. Старий“ не вживав.

II) Ніякого „старого борця за самостійність України“ з цим прізвищем чи псевдонімом на В. Україні не було. Щодо мене, то, хоч я й працюю на українській ниві з року 1906-го, ніколи себе за „борця“ не вважав, й ніколи та ніде таким епітетом не афішувався.

III) Не маючи ні бажання, ні змоги витрачати свої останні сили на боротьбу з потаємними літературними бандитами, мушу відцуратись від свого давнього псевдоніму й під украденим у мене прізвищем „В. Старий“ далі нічого писати не буду.

IV) Підпольні метелики, видані в Празі в минулому році, на одному з яких зазначено навіть „Видання В. Старого“, я побачив лише випадково, тому, що у ЧСР видавці ті свої видання затаюють. Тому й пишу цього листа з запізненням.

До сказаного, коли буде на те Ваша ласка, Вп. Пане Редакторе, дозвольте мені додати, що поява тих брошурок під моїм псевдонімом є одною з форм нагінки, яка систематично йде проти мене з того часу, коли я підніс справу культу гетьмана І. Мазепи. Очевидно, що згодом всі деталі цієї акції самі собою виявляться, а тоді виявляться й особи чи орґанізації, що затроювали нашу політичну думку в цю тяжку добу.

З правдивою пошаною *В. Королів-Старий.*

19. I. 1934. ЧСР.

—o—

З ЖИТТЯ НАШИХ УСТАНОВ.

Загальні збори філії „Союзу Українок“ у Львові.

Дня 21. I. в год. 10. рано відбулися звичайні Загальні Збори філії „Союзу Українок“ на місто і повіт Львів.

Збори відкрила *п-і М. Мудрикова*, запрошуючи до головування присутню посолку М. Рудницьку. П. Рудницька беручи провід нарад, покликала до президії П. Павликовську і Луцеву, а на секретарки зборів пані Мельникову і Фаліовичівну.

Після відчитання протоколу і складення звітів за діловий рік, була переведена ділова дискусія. У її висліді Контрольна Комісія поставила внесок на абсолюторію уступаючому виділові, що З. Збори одноголосно приняли.

До нового виділу ввійшли голова: *П. Олесницька;* члени п-ні: Хроновятова, Ріплева, Слонська, Голіянова, д-р Ясеницька, Пашкевич, Грушкевич, Смочок, Липська, Фацієвич.

На зборах були заступлені Кружки із периферії і повіту, приналежні до львівської філії „С. У.“ Присутніх понад 120 осіб. Збори закінчились відспіванням національного гимну.

Опікуються німецькими жидами.

ЛЬОНДОН, 31. I. ПАТ. Вчора відбулося засідання екзекутивного комітету ради, покликаної Союзом Народів до співпраці з комісарем С. Р. до справ опіки над жидівськими емігрантами з Німеччини. В засіданні [illegible] участь [illegible] головне жидівських Стверджено, що із 60.000 емігрантів четвертина дістала приміщення і заробіток в Палестині, Польщі та інших державах. Других 15 тисяч має власні гроші на удержання. Залишається 30.000 осіб, яким треба знайти джерела зарібку.

—o—

З орґанізаційного руху.

ПОВІТОВА НАРАДА УНДО В ПЕРЕМИШЛЯНАХ.

Дня 22. січня ц. р. відбулася в Перемишлянах повітова нарада членів УНДО, на якій обговорювано справи орґанізаційні та новий самоуправний закон. Нараду отворив короткою промовою голова Повітового Народнього Комітету адв. д-р **Ф. Свістель**, який вказав на вагу політ. орґанізації саме в нинішніх часах і передав провід в руки **о. Ковча**, пароха Перемишлян. Пос. д-р **Макарушка** виголосив реферат на орґанізаційні теми, попередивши його коротким вступом про день 22. січня 1918—1919 р. У своєму рефераті вказав д-р Макарушка на конечність перевести суцільну політичну орґанізацію та на потребу точно переведеної перереєстрації членів в якнайкоротшому часі. Пос. **Степан Кузик** обговорив обширно новий самоуправний закон та вказав на вагу недалеких виборів до сільських громадських рад. Свій реферат зілюстрував цілою низкою прикладів з практики недавно минулих виборів по містах.

У дискусії забирали голос пп.: **д-р Свістель** і селянин **Василь Кушнір.** Дальша дискусія не могла розвинутися, бо саме в тому часі увійшли на салю представники державної поліції і зажадали від о. предсідника розвязання наради тому, що не всі присутні мали членські виказки або інші посвідки, які вказувалиб на їх приналежність до партії. Як виявилося, ці особи не були присутні в часі нарад, тільки вкрутилися на салю в останній хвилині, вже в часі побуту на салі поліції.

В нараді взяло участь понад 200 делеґатів з 30 громад повіту (на всіх 43).

ПОВІТОВА НАРАДА УНДО В ЧИЖИКОВІ, ПОВ. ЛЬВІВ.

В неділю 21. січня ц. р. відбулася районова довірочна нарада УНДО в Чижикові, львівського повіту. На нараду прибуло поверх 200 осіб з **Чижикова, Дмитрович, Гаїв, Глуховичі** і **Підберізець.** Нараду скликано для обговорення виборів до громадських рад та орґанізаційних справ УНДО. З огляду на вагу справ, що були на порядку дня, на нараду прибув голова Повітового Народнього Комітету **ред. Гриць Гладкий** і докладно зясував зібраним значіння громадської самоуправи, справу громадських виборів та значіння орґанізації УНДО. По вислуханні рефератів зібрані ухвалили: 1) В найближчому часі скликати по всіх громадах місцеві наради, на яких обговорити справу громадських виборів та вибрати громадські комітети, які мають занятися підготовкою виборів. 2) Налагодити по всіх громадах орґанізацію УНДО та вибрати громадські партійні управи. Крім цих постанов місцевого характеру ухвалено одноголосно довіря проводові Українського Національно-Демократичного Обєднання й Українській Парляментарній Репрезентації.

Реформа устрою Німеччини.

БЕРЛІН, 30. I. ПАТ. Райхстаґ приняв сьогодні закон про новий устрій Німеччини. В політичному житті Европи це подія історичної ваги. В законі сказано: Плебісцит і вибори до Райхстаґу, переведені 12. листопада м. р., доказали, що німецький нарід, переходячи понад всякі перешкоди, обєднався в нерозривну цілість. Наслідком того: 1) зноситься представництва поодиноких країв; 2) суверенність поодиноких країв переходить на цілу державу; 3) краєві уряди підлягають державному урядові; 4) намісники державного уряду підлягають державному міністрові внутрішніх справ; 5) уповажнюється державний уряд предложити нову конституцію; 6) міністер внутрішніх справ видасть потрібні правні розпорядки і виконні приписи для введення цього закону в життя; 7) закон входить в життя з сьогоднішнім днем.

—o—

Великі кошти, малий успіх.

Урядова статистика ствердила, що на протязі 1933 р. виемігрувало з Польщі 10.344 жидів до Палестини. В попередніх шістьох роках виемігрувало разом 9.829 жидів, так що ціла 7-літна жидівська еміграція до Палестини зводиться до числа 20.243 осіб. А що в тім самім часі повернуло з Палестини 4.576 жидів, то виходить, що жидівська кольонізаційна акція Палестини причинилася до виїзду з Польщі ледви 16.167 жидів напротязі сімох років. Трохи замало, коли зважити, що та кольонізація пожерла грубі міліони долярів.

Туберкульоза — це найбільше суспільне лихо, тому боротьба з нею належить теж до цілої суспільности.

Українське Гігієнічне Товариство у Львові

З кого складається колеґія кардиналів?

(КАП). З Риму повідомляють, що колеґія кардиналів складається тепер з 56 членів, а чого точно половину творять італійці. На другу половину складаються: французи (6), американці (4), німці (4), еспанці (3), поляки (2), і по одному представники Австрії, Бельгії, Англії, Ірляндії, Чехословаччини, Португалії, Мадярщини, Канади і Бразилії. Цікаво, коли матимуть у колеґії кардиналів свого представника українці?

З польсько-українських джунґлів.

УКРАЇНСЬКЕ ЧИСЛО ОДНОГО ЛЬВІВСЬКОГО ЖУРНАЛУ.

Львівський місячник „Львовске Вядомосці Музичне і Літерацке“ присвячує своє останнє, 80-е число, що появилося учора, як каже автор передовиці: „деяким проявам української творчости“. На це число складаються такі статті: Адам Нехай „На екзотичну тему“, Василь Барвінський „Українська музика“, д-р Ярослав Гординський „Сучасна українська поезія“, Ярина Кіліян-Станіславська „Загальний нарис української пластики“, М. Винницький „Проблеми сучасного українського мистецтва“. Крім цього находимо там переклади поеми М. Рильського „Човен“ і трьох поезій П. Тичини.

ЩИРЕ СЛОВО.

Автор передовиці відомий журналіст п. А. Нехай зясовує польсько-українські культурні взаємини такими словами:

„Про літературу, мистецтво та українську музику польська суспільність має незвичайно скупі інформації. Кінчаться вони звичайно знайомістю кількох прізвищ (але не їх творів), на опінії, що український нарід — музикальний і що гуцульські вироби повні смаку та художньої уяви. Для польської суспільности — це предмет майже екзотичний, але не зовсім. Бо екзотика розбуджує бодай зацікавлення і снобістичну цікавість, тоді як культурне життя українців для нас справді байдуже.

„Можнаб остаточно зрозуміти цю нетямущість (ігноранцію), якби йшло про сучасну українську творчість над Дніпром. Ділить нас від неї Збруч, одна з найглибших і найбільше безмостих рік світа, ділить погляд, що все, що „там“ пишуть, мусить бути або пеаном у честь пятилітки або пасквілем на буржуазію. Очевидячки, це повна помилка. Одначе наша основна незнайомість торкається теж найближчих справ. Минаємо на вулиці одиниці дуже репрезентативні для українських культурних здобутків, не знаючи нічого про них. Проходимо повз доми, де зосереджуються ті здобутки, чужі для нас і далекі. Хоча ділить нас менше, як тин безпосереднього сусідства, виростає між нами більш як небосяжний китайський мур.

„Але тільки з нашого боку цей мур прозірчастий. Українська суспільність знає про нас дуже багато. Через школу, літературу, пресу, театр, завдяки невпинному стеженню за всім, що наше, дійшла вона до знаменитого ознайомлення з нашими малими і великими справами, ясними і темними, міцними і слабими. Український інтеліґент часто краще орієнтується у польській літературі, основніше знає поезію, проникливіше схоплює синтезу нашої історії, ніж пересічний поляк. Наслідок тої ріжниці, що у взаєминах — вони ведуть перед. Не знаючи, ми не доцінюємо. Незнайомість і легковаження — це найбуденніше джерело помилок, що мабуть найприкріший свій вислів находять у царині практичної політики“.

МУЗИКА І ПОЕЗІЯ.

Згадане число журналу робить скромну пробу виповнити цю прірву незнання. Стаття В. Барвінського дає довший огляд історії нашої музики, починаючи від давнього церковного співу до наших часів; крім широкої характеристики поодиноких композиторів і численних фактів автор наводить характеристичні приклади, як українську музику використовували москалі, наче свою. Стаття ще не закінчена.

Стаття проф. Ярослава Гординського про модерну поезію охоплює добу від Франка і Кримського до останніх часів; автор дає живу характеристику поетів кількома рисами, зупиняючись довше при найчільніших, як Л. Українка, Вороний, Карманський, Олесь, Тичина, Рильський, Сосюра, Бажан. Можнаб тільки не погодитись на деякі імена авторів, які, що правда, пишуть вірші, але ще тимсамим не заслуговують на назву поетів. Чужинець, що взяв би в руки якусь їх збірку, міг би дуже дивуватись, що [illegible] нас [illegible] поезією.

ПЛЯСТИЧНА САЛАМАХА.

Стаття Я. Кіліян-Станіславської про сучасну українську пластику написана особою, що дуже слабо зорієнтована у цьому сюжеті. Є тут багато прізвищ, сям-там дуже влучна замітка, але мистці не поділені ані відповідно до своїх напрямків, ані не розміщені відповідно до своєї величини. Бачимо, що авторка попросту не знає навіть самих прізвищ, коли називає Миколу Бутировича (!) поруч Миколи Бутовича, Осінника крім Осінчука, Хведора Ємця поруч Є. Хведора — з яких кожний має свого двійника. Читач, неознайомлений із нашим мистецтвом, не матиме ніякого поняття про нього, коли бачить прізвище Миколи Глущенка поруч самого голого прізвища Петра Обаля або такий ланцюг, наче з пірваними кільцями: „Дядинюк Василь, Вл. Гаврилюк, М. Кручевський (!), Ол. Климко, О. Кульчицька, М. Осінник (!), І. Труш, В. Винниченко, С. Гординський...“ Це попросту хаотичний реєстр. Чи не простіше взяти інформації від якогось українця, що знає справу?

Цей хаос упорядковує трохи стаття М. Винницького „Проблеми сучасного українського мистецтва“, що дає читачеві кілька загальних напрямків; написана ядерно і прозористо з кількома новими думками.

ГАРНІ ПЕРЕКЛАДИ І НЕГАРНА ІҐНОРАНЦІЯ

Усе 4-сторінкове число кінчають дуже гарні переклади: Г. Балька „Човна“ Тичини, зовсім у стилі Міцкевичевого „Пан Тадея“ і Вол. Лєвіка з Тичинових лірик, попросту мистецькі.

У числі находимо фотографії М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, О. Нижанковського, А. Вахнянина та О. Архипенка, а крім цього репродукції двох Архипенкових різьб.

Та начеб для гіркої іронії, щоб потвердити слова автора вступної статті про „основну незнайомість найближчих справ“, у замітці від редакції на 1-ій сторінці читаємо, що „Бюлетин Польсько-Український“ у Варшаві видає... бувш. міністер Леон Васілевський, що ніколи його не видавав, і є лише стороннім його співробітником. З цього виходило би, що ті, які хотять інформувати свою суспільність про наші справи, навіть того „Бюлетену“ досі на очі не бачили!

Отже все ще джунґлі, з непролазними дебрами і страшними потворами!

Городецький напад втретє перед судом.

Нова розправа проти Зенона Коссака

Третій день розправи

Львів, 31. січня.

Нинішній день розправи — вирішальний. Усіх свідків прокуратора й оборони переслухано. й сьогодні повинні прийти промови прокуратора й оборони, а тоді присуд. Може й тим треба би яснити факт, що на салі повно публики, та що просто вичувається атмосферу поваги й децизії у повітрі.

ЩЕ ДУХ БІЛАСА НА САЛІ.

Розправа, на яку не прибув знову один суддя прис. і його місце зайняв заступник, почалася сьогодні в год. 10-ій, бо трибунал радив майже годину над вчорашніми внесками прокуратора й оборони. З них допущено тільки оба внески прокуратора; всі внески оборони відкинено.

У висліді цього відчитує предсідник телефонограму про смерть *Мих. Смоли*, яка стверджує, що він, арештований ще в грудні 1932 р., просидів в тюрмі у Самборі до грудня 1933 р. під замітом приналежности до ОУН, опісля з приводу важкої недуги з тюрми його звільнили і він вмер 16. січня ц. р.

З черги відчитано присяглим зізнання бл. п. Вас. Біласа зі слідства на поліції та у слідстві до наглого суду. В них Вас. Білас зразу заявив, що на мості біля рафінерії зустрів його і Данилишина Коссак, якого він знав з вигляду і від нього дістали оба наказ їхати до Львова та 2 дол. на дорогу, але заявив теж, що від Яр. Біласа ніякого листа з дорученням приїхати до Дрогобича не дістав, а той дав йому наказ устно. Ще пізніше, на розправі перед наглим судом, бл. п. Вас. Білас ці зізнання відкликав, мотивуючи, що на мості був не Коссак, а якийсь невідомий юнак, що прізвище Коссака піддала йому поліція і цього вже тримався до кінця розправи. Навіть в останньому слові перед цим судом заявив, що не жалує нічого, а жалує тільки, що „обтяжив Коссака, бо Коссак невинний“.

Оба чергові внески прокуратора та оборонця трибунал відкинув, а тоді присяглим поставлено питання про вину Коссака такого змісту:

Чи обв. Зенон Коссак винен, що дня 27. лист. 1932 р. у Дрогобичі намовив Вас. Біласа і Дм. Данилишина до того, що дня 30. лист. 1932 р. в Городку Яґайл. разом з іншими особами, озброєні в револьвери ввійшли до каси почт. уряду і вживаючи насилля та погрожуючи силою, забрали чуже майно, а то готівку в сумі 3232 зол. 15 сот.?

Доповнення цього питання словами „намовив письменно й устно“ на внесок обор. д-ра Глушкевича трибунал, хоча прокуратор спротивився цьому, затвердив.

Після півгодинної павзи, в год. 12.25 почав говорити прокуратор д-р *Ю. Прахтель Моравянський*, що спеціяльно підмічував зізнання Мотики, Вас. Біласа і поліційних аґентів та називши підсудного „повітовим комендантом злочинців“, заявив, що сподіється від присяглих для Коссака тільки засуджуючого присуду.

ПРОМОВА ОБОРОНЦЯ.

Оборонець *д-р Глушкевич* почав свою оборону від того, що оце вже четвертий раз говорить в обороні Коссака, якого вину засвідчують усі рази тільки два „пошляки“ — Мотика і Вас. Білас, а які такі хиткі, що якби наглий суд мав право звільняти підсудних, був би його звільнив.

Дальший зміст промови такий:

Донині докази проти К. ще більш змаліли. Вас. Білас відкликав своє обвинувачення перед смертю двічі. Мотика відкликав своє очорнення теж. Врештою і судді присяглі на попер. процесі заперечили вину К. за допомогу в нападі, а Найв. Суд зніс і засуд за намову. Вже з цього видно, що вина К. дуже проблематична. Ще більш проблематична історія самого листу: Ніхто не бачив його, ніхто не знає, чи К. його автором, не знати чи в ньому було „Д“ і „В“ чи „В“ і „Д“, звідки взялося це, що „В“ це Білас а „Д“ Данилишин, чи взагалі в цім листі була намова до злочину і найголовніше — чи К. писав його і чи вислав. Далі не знати, чи в листі були „Доли“, чи ні, чи К. був на місці вустрічі, чи вислав Б. і Д. до Львова тільки для нападу, чи знав, на що посилає, чи ні, бо навіть Вас. Білас зізнав, що думав, що іде по літературу (летючки). Це все мусять шойно розважити присяглі судді.

Зенон Коссак, засуджений за зраду, є ворогом держави, але ворог в тюрмі, до якого Найв. Суд не хотів пристосувати засади „лежащего бють“. Найв. Суд наказав цю розправу, бо нарушено права оборони Коссака.

Хтось сказав, що Мотику, на якого так спирається прокуратор, годі зрозуміти. Є багато таких незрозумілих для шляхотної душі типів: Кіртен, Лявдрі, Азеф, Барановський. Чому якраз в цьому процесі вимагає прокуратор, щоби судді зрозуміли таку незрозумілість, як Мотика, його льоґіку і вірили там, де як казав Коссак „льоґіка вривається“, — не знати. Незрозуміло теж, що з Мотикою робили. Бо хоч прок. каже, що Мотика не конфідент, то свідок Гірний зізнав, що умовився з ним про працю, що їздили оба до Трускавця, що комунікувалися і така ідилля тревала три місяці, аж Гірний переконався, що він „буяє“. Хіба можна зрозуміти такого морального дивогляда, що сам орґанізував вбивство Голувка і сам іде шукати справців того вбивства? Що, щоби ратувати себе, сипле всіх і вся? Чи можна на зізнаннях цеї кровавої примари, що пролітає щораз крізь судову салю, цього самочинного орґанізатора вбивства дорогої двом народам людини, будувати суддейський присуд?

У зізнаннях Вас. Біласа є місце: „Ми гадали, що ідемо по літературу“. Це вияснює, що К. не казав їм, навіть якби казав їхати, пощо їдуть, а як не сказав, то не міг намовити, не кажучи до чого? А як прокуратор каже, що треба вірити першим зізнанням Вас. Біласа, а не вірити його останній заяві, що К. невинний, то що заслуговує на більшу віру: зізнання людини залякавої, гоненої, пересліджуваної, чи тої людини,

що за мент мала ставути перед Богом, що вже не з того світу?

Врешті: Де є доказ, що Коссак знав Б. і Дан.? Де доказ, що К. писав лист? Де доказ, що цей лист був у справах УВО? А як навіть К. дав М. лист, де доказ, що він автор цього листу?

„Нова конституція не говорить нічого про суди присяглих. Може ви вже останній в них. Розважте це все, що тут ви чули й бачили й осудіть візнання людини-потвори, що вже на ваших очах шукала нової жертви, цього Смоли, я судії! Заперечте вину підсудного: перекажіть потомним світлу і справедливу память про суддів присяглих!" — закінчив оборонець свою міцну арґументами й реторично промову в год. 14.15.

ПРИСУД.

Після резюме предсідника судді присяглі, відбувши 20-хвилинну нараду, *затвердили питання про вину підсудного 8 голосами проти 4-ох.*

В останньому слові каже підсудний: „Ще раз стверджую, що я не винен. Це все!"

На основі вердикту присяглих трибунал

присудив Зенона Коссака на 5 літ тюрми,

так, що давніший присуд за ту саму справу збільшено йому на 1 рік. Разом Коссак мав би відсидіти з присудом за приналежність до ОУН

8 літ тюрми.

Розправа скінчилася в год. 15.30. Оборона зголосила касацію. *(в. к.)*

По широкому світі.

— На вищих школах у Вільні були знову студентські неспокої, причому кидано петарди. Поліція арештувала кільканацять осіб.

— На австрійсько-баварській границі вбито митного урядовця Вінклера й кинено в ріку Ін. Винуватцями вважають гітлерівців.

— Американська палата репрезентантів уповажнила през. Рузвельта вибудувати 1.184 літаків коштом 95 міл. долярів.

— Президент Рузвельт оголосив розпорядок про націоналізацію всього запасу золота в Зл. Державах.

— Більшовицький бальон „Осоавіяхів", що вилетів у стратосферу, відложив свій спад на землю з причини густої мряки. На розшукування бальону вибралося з Москви кілька літаків. Здогадуються, що бальон тепер є над півн. Карелією, або осів у якійсь відлюдній околиці.

З КАРНАВАЛУ.

Великі вечерниці „Торговельника"

Студенти вищих торговельних курсів і львівської експортівки, згуртовані у Т-ві „Торговельник", улаштували в суботу 20. ц. м. вечерниці, які слід зарахувати до дуже вдатних імпрез цього карнавалу. Салю „Ял Карузім" заповнила молодь обох полів, танцюючи з мінімальними антрактами до самого ранку. Настрій був дійсно дуже милий, бувало навіть „швунґовий". Тоді й орхестра проявляла багато темпераменту і танцюючі достроювались до неї голосово, підхоплюючи арії загально відомих „шлягерів".

Смачний буфет над ранком був зовсім порожний, так, що ті, які часто рахують на кінцеву дешеву випродаж, цим разом ошукались. Спільна знимка залишиться учасникам милою памяткою.

Та годі промовчати те, що дуже разила відсутність репрезентантів нашого торговельного світу. Дир. Торг. Школи Коренець і кількох учителів цієї школи, дир. Лазорко, п. Галаревич (оба з „Нар. Торговлі") і ще кількох старших громадян, не звязаних тісніше з нашою торговельною справою, кілька старших пань, що з великою дбайливістю пильнували доходовости буфету — оце усі, що прийшли поглянути, як бавиться майбутній актив нашої торговлі, що добуває в тій ділянці академічний чи півакадемічний ценз, — ну і самі прекрасно бавились. Не було директорів ні урядовців численних вищих торговельних і фінансових установ (хоч на запрошенях читали ми про якийсь протекторат), забракло дипльомованих експортівців, приватних купців і всіх тих, що розуміють значіння нашої торговлі.

Та — як сказано — це не зіпсувало гумору торговельної академічної молоді, хіба, що може касієри не-годували, що „цивільних" білетів продали мало, а дешевих студентських багато.

І ще одно: коломийка, танцьована на старий лад, переходить уже до історії. Про це переконались ми остаточно на цих вечерницях „Торговельника". До коломийки ставуло розм'рно небагато пар (не так, як до танга чи фокстроту!), а решта молоді приглядалась коломийці, як якомусь екзотичному танкові. Так — її тепер здебільша не танцюють, або танцюють на зразок чарльстону. Може це і справді вже пережиток кидати з розмахом ногами по паркеті, спливаючи часто від поту? Але гарна вона все і гарна залишиться —ч—

—o—

НОВИНКИ

— **До Впов. Передплатників „Діла"!** Адміністрація „Діла" починає друк нових адрес для передплатників, тому просить усіх, що мають якісь бажання щодо поправки своїх адрес, повідомити про це Адміністрацію негайно. ?-?

— **Ревізії й арештування.** У Трофанівці пов. Коломия переведено численні ревізії серед свідомих громадян і арештовано 8 осіб. Одночасно закрито українську молочарську кооперативу.

— **Просфора Міщанського Брацтва в Перемишлі.** До замітки під цим наголовком („Діло", ч. 26) додаємо ще, що між промовцями на тому святі консолідації був теж представник перемиського робітництва гром. Дмитро Доротяк, який закликував українських робітників до національної праці. До масового вписування в члени Міщ. Брацтва накликав д-р М. Хробак. В імені Виділу Міщ. Брацтва витав владику і всіх зібраних голова Брацтва дир. Станимір.

— **Нові шкільні інспектори.** Міністер освіти іменував на терені львівської кураторії: д-ра Ґілевича, учителя ґімназії зі Львова, заступником інспектора на стрийську шкільну округу; Биру, учителя ґімн. в Золочеві, заступником інспектора на золочівську округу; Хрусцеля, учителя мужеської семинарії зі Львова, заступником інспектора на львівську округу; Молчановського, інспектора в Станиславові, інспектором на станиславівську округу; Пахорка, провіз. інсп. в Стрию, пров. інспектором на стрийську округу; Рудницького, дир. учит. семинарії в Сокалі, заступником інспектора на равську округу. — Крім того міністер освіти переніс: Бережницького, інспектора в Жидачеві, на становище заступника інспектора на чортківську округу і Пижа, інспектора в Переворську, на становище інспектора на коломийську шкільну округу.

— **Зловживання в маґістратських домах.** В карнім суді у Львові розпочалася відложена свого часу розправа проти Бориса Рибакова, бувшого урядовця технічного виділу у львівському маґістраті, за грошеві спроневірення документів. Як адміністратор міської реальности при вул. Кентшинського Рибаков присвоїв собі стягнені від льокаторів чинші в сумі 7.560 зол., а крім того подав у мельдунковій книжці фальшиво час заняття мешкань льокаторами. Переслухано ряд свідків, що кинули світло на неправильну господарку в маґістратських домах.

— **Наглий суд у Львові.** Перед військовим карним судом у Львові відбудеться нагла розправа проти Вацлава Маньковського, вояка самохідного дивізіону, що вбив і ограбив мин. тижня свою мачоху Антонину Маньковську. Розправа розпічнеться мабуть в середу, 7. лютого і потреває два дні.

— **Львівська хроніка.** Апеляційний суд підвищив кару касієрові друкарського т-ва „Оґніско" Прушинському, засудженому на півтора року вязниці за спроневірення 15.000 зол., до 2-х років вязниці. — Проф. львівського університету Буляндa приняв вибір на ректора. — До текстильної гуртівні фірми Ґоник і С-ка при вул. Казимирівській вломилися злодії і вкрали готівку 700 зол. і товари на 900 зол. — Коні Сол. Кайфля, купця з Немирова, сполошилися на вул. Матейка та стратували 60-літню Сару Чернер. Її забрали до шпиталю. Кайфля арештували.

— **Втік, щоби його арештували.** З Польщі втік до Німеччини ґенеральний директор заведень князя Пщинського Пісторіюс, якого суд засудив був на 6 тижнів арешту за образу воєводи Ґражинського. В Німеччині Пісторіюса арештували та посадили в концентраційному таборі за недозволений вивіз девіз. Проти Пісторіюса ведуть іще слідство за інші проступки, м. і. за підкупство службовців.

— **Краєва хроніка.** Бурмістром міста Калуша вибраний Мечислав Єзерський, заступником Юліян Івінський. — В Перемишлі повісився емсержант військової жандармерії Войцех Мленко з причини недуги. — Між парубками зі сіл Ляховичі і Лисків пов. Жидачів прийшло до бійки, наслідком чого Степан Кулик і Степан Ямнич наслідком тяжких ран померли, а багато інших є лекше ранених.

— **Тайні горальні.** Скарбова контроля з поліційним постерунком викрила в Туринці (пов. Жовква) дві тайні горальні у багатих господарів Петра Левицького та Михайла Сапруки. Їх спільниками були теж заможні тамошні господарі Андрій Макар, Андрій Сапрука, Василь Голяк і Василь Макар. Апарати й горівку поліція сконфіскувала, а проти згаданих господарів зробила судове донесення.

— **Більшовицький посол протектором балю.** Більшовицький посол у Варшаві Антонов Овсеєнко згодився бути протектором балю „Млодей Архітектури". Це перший того роду випадок, бо досі більшовицький посол не брав офіціяльно участи в „буржуйських" забавах.

— **Учительські посади, але на Буковині.** На настоювання начального шкільного інспектора буковинської области м-ство освіти в Букарешті дозволило на нові учительські посади, а саме в повітах Чернівці 50, Радівці 25, Кімполюнґ 20, Сторожинець 40 і Сучава 30.

— **Святкують ще й досі старі свята.** В реґаті себто в старій Румунії, дуже багато сіл святкувало старі свята. За це жандарми віддали перед суд багатьох людей. У нас на Буковині також більша часть святкувала старі свята. В декотрих селах не позволяли людям іти до церкви й молитися в ці свята. („Самостійність".)

— **Як поцілуй треває три хвилини...** В льондонських часописах читаємо: Купець Яків Міхельсон виїхав самоходом на прохід із паннами Марі Фрідман, 22 роки й Беті Ґаріс, 23 роки. В часі, як Марі його обнимала й цілувала, Беті витягнула йому з кишені дорогі папері й гроші. Панна мала досить часу на цю роботу, бо— на підставі зізнань обкрадженого купця перед судом — „поцілуй був дуже горячий і тревав поверх 3 хвилині"...

— **Бездітна мати 22 синів.** Одна англійська ґазета повідомляє про недолю 79-літньої Нені Гартфілд з Кройора в Англії. Вона мала 22 синів, а тепер одинока без рідні. Всі сини повмирали: 10 з них впало на війні; трьох згинуло, як вони хотіли здержати сполошеного коня, а 9 повмирало на всякі хороби і при нещасливих випадках. Мати пережила всіх 22 синів. Усі вони були подружені. Всі її повдовілі невістки повивандровували до Африки, Австралії і Канади. Теща навіть не знає, скільки вона має внуків.

— **Хто найбільше воював.** Один з професорів університету Гарварда в Бостоні піднявся обчислення, які европейські держави вели найбільше воєн в останньому тисячлітті. На основі тієї статистики на першому місці стоїть Франція зі 185 війнами, опісля Англія (176), Росія (151), Австрія (131) та Еспанія (75). Щодо останньої світової війни, то на думку вченого вона пожерла вісім разів більше жертв, ніж всі війни за останніх 1000 літ.

— **Грів динаміт на кухні.** У віллі інж. Полешінкі в Трофаях, що має в тій стирійській місцевості копальню кварцу, один керівник робіт положив на кухню плиту 25 кґ. динаміту, щоби його загріти. Динаміт експльодував, наслідком чого ціла вілля вилетіла в повітря. Керівник згинув на місці, а інжинір і його жінка тяжко ранені.

— **Міліони вдаряють у мозок.** В Атенах, міліонер Рамос, із міста Патрас, вийшов цими днями на бальков своєї прегарної віллі і почав кидати вниз банкнотами по 1000 драхм. В одну мить під бальконом зібралась юрба, що боролась за гроші, видираючи собі їх. Приїхала й поліція і арештувала щедрого міліонера. Тоді він увесь лютий почав рвати пачку банкнотів, що лежала на його столі і кричав: „Ніхто не має права спиняти мене, коли хочу позбутись цих проклятих паперів". За пів години знищив він 100.000 драхм. Його рідня домагається, щоб його зачинили у домі божевільних. Рамос справді збожеволів.

— **Наполеон хотів покінчити самогубством.** Славний французький історик Ганото видав спогади ген. Коленкура. М. і. оповідає Коленкур, як то в дні абдикації в Фонтенеблью 13. квітня 1814 року Наполеон наложив на себе руку. Зажив більшу дозу опію та опій або не ділав або Наполеонів орґанізм поборов отрую.

— **110-літній чернець.** У казансько-богородичному монастирі недалеко Харбіна живе 110-літній чернець-пустельник Михайло Ігнатенко. Колись був ґвардійським підстаршиною. Зачав військову службу ще за царя Миколи I., а на війну пішов за царя Олександра II. Брав участь у кримській та балканській війні. Тямить досі назвища всіх своїх начальників і епізоди з воєнного життя. Коли Ігнатенко з початком 70. рр. мин. століття скінчив службу, виїхав на Далекий Схід до Усурійського краю, де був одним із перших кольоністів із Росії. В 1893 р., як 70-літній старець, коли його діти доросли та стали самостійними господарями Ігнатенко вступив до монастиря в Никольську Усурійському. Жив у цьому монастирі до 1925 р., коли йому з небезпекою для життя вдалося

Надзвичайна сл. комісія в справі Ставіського.

ПАРИЖ, 31. І. ПАТ. Референт реґулямінової комісії палати депутованих Бретон опрацював рапорт у справі внесения покликати надзвичайну слідчу комісію в справі Ставіського. Деп. Бретон вносить, щоби палата приняла внесення без дискусії.

—o—

Експозе мін. Бека.

ВАРШАВА, 31. І. ПАТ. У найближчий понеділок 5. лютого буде засідання сенатської комісії закордонних справ, на якому міністер закордонних справ Бек виголосить експозе.

втекти від більшовиків до Манджурії. Там вступив до монастиря біля Харбіна. Тоді Ігнатенко мав 102 роки. Що сталося з його великою родиною не знає. Та харбінські часописи твердять, що Ігнатенко втішається досі добрим здоровлям і не виглядає на 110-літнього.

— **Наукова експедиція в небезпеці.** Як повідомляють більшовицькі часописи, радянський корабель „Челюскін" знайшовся в грізній небезпеці, зблькований ледами на сибірському морі біля проливу Берінга. Виїхав туди перед трьома місяцями з науковою експедицією під проводом проф. Шмідта. На рятунок радянська влада вислала літакову експедицію.

— **Америці грозить фашизм або комунізм.** В одній церкві в Ню Йорку виголосив недавно пастор д-р Емерсон Фосдик проповідь про теперішні економічні пляни Рузвельта і висловив погляд, що Америка є на дорозі або до фашизму або до комунізму. Щоби до цього не допустити, д-р Фосдик радить приняти „нову трансакцію" президента. Головною темою проповіди було властиво страхіття комунізму в тім виді, який проявився в совітській Росії. Він висловив своє здивування, як можуть освічені люди приймати те, що тепер діється в Росії, як задаток якогось кращого нового ладу, коли практика показує, що цей лад вимагає затрати всіх осягів культури, придбаних на протязі тисячеліття. Найбільш дивувався д-р Фосдик тому, як люди з вищою освітою можуть ризикувати особистою свободою, свободою преси і свободою думки, коли бачуть, як все те знищене в Совітах.

— **Російське мистецтво відживає в Ню Йорку.** Після признання Совітів Зл. Державами вислали більшовики до Америки свого першого післанця, танцюристку Вечеславову з Марійнського театру в Ленінграді. Вона вже пописується в ріжних першоклясних „салях". Неначе для конкуренції з більшовицьким мистецтвом віджила й стара царська московська артистична група, зорганізована як „Російська оперова компанія". Вона дала мин. року низку оперових вистав в Мекка Темпл з ріжним успіхом, а цього року приступає знову до вистави тих самих опер, отже: „Бориса Ґодунова" і „Хованчини" Мусорґського, „Золотого Котута" та „Снігурочки" Римського-Корсакова, „Евгена Онеґіна" Чайковського. В додатку до тих приготовляють ще „Мазепу" й „Йоланте" Чайковського, „Русалку" Драґомійського і „Макабеї" та „Демона" Рубінштайна. Співаками проводитиме Макс Пантелеєв, музикою Евген Пльоткін, а серед артистів стрічаємо також і українські імена, між ін. баса Михайла Швеця.

— **Перещіплюють російську траву до Америки.** Як повідомляють з Вашинґтону, секретаріят рільництва зробив корисні досвіди з оживленням пасовиськ у стейті Ореґон, насаджуючи там трави, привезеної з північних російських пустарів. Богато пасовиськ в Ореґон треба було цілком залишити, бо там виростало лише хабазя на місце пшениці, яку управляли у военному часі. Пшениця не виплачується, отже переміннили поля на пасовиська, а пасовиська не мали відповідної паші для худоби. Російська трава надається на холод і на посуху, добра на випас худоби й на сіно. Тому, що вона тривка, зможе охоронити почву перед вимиванням зливою.

— **Клопіт із синайським кодексом.** Британський музей купив від радянського уряду найстарший рукопис біблії за величезні гроші. Спершу прийшла звістка, що він фальшований. Тепер приходить нова сензація. Синайський архиепископ повідомив телеґрафічно управу Британського музею, що куплений нею рукопис є власністю монастиру на синайській горі, звідки його вкрали у 1844 р. Отже Британський музей повинен звернути рукопис або відшкодування.

— **12.000 осіб може замерзнути** на японськім острові Утсуріо недалеко корейського побережжа. Цими днями впали там великі снігн з метелицею і морозами. З Токіо вислали рятункову поміч із харчами та літаками.

— **Коли хто цікавиться мистецтвом...** Звичайний обивач канап і крісел Андї Карп. купив у Парижі правдивого Рембрандта за 20 франків. Де? На „базарі блох". Це така площа, де найбільші бідаки продають усячину, самородні малярі свої твори, а діти бідаків приглядаються театрові, де акторами є блохи. Коли люди щораз менше купували канап і фотелів, бідний Карп почав ходити на цей базар. Там приглядався він дешевеньким образам, менш-більше таким, які по нашій провінції возять наші бідні інваліди з Каліша, мазуни-самоуки. Але Карп цікавився віддавна малярством, студіював ріжні книжки з мистецтва. Тому купив один образ, що на його гадку був варт 20 франків, бо був справжній Рембрандт. У підручнику історії мистецтва він найшов репродукцію подібного образу, що находиться у музею в Кассель. Свій образ дав він прослідити Рентґеновим проміннями і йому ствердили, що це образ дуже старий. Образ із кассельського музею гірший від того, який купив Карп. Карп пересвідчений, що оригінальний є в його руках, а тамтой пізніша копія. Студії бідного ремісника над мистецтвом не були даремні. Нині він багата людина.

— **Ріжні вістки.** Французький будівничий літаків Кузіне працює над апаратом, що зможе летіти в стратосферу зі швидкістю від 400—600 км.; з Парижа до Ню Йорку перелетить він за 17 годин. — Тайфун затопив китайський вантажний корабель з Чіфу; згинула вся залога, 31 людей. — У Баку скінчився процес проти урядовців в установі корабельного будівництва званого „Паризька комуна"; судили їх за хабарі; директора і двох урядовців розстріляли, 9 засудили на 10 літ, 14 на 5 літ вязниці і 18 на примусові роботи на 1 рік. —Дефіцит італійського буджету за перших 6 місяців цього фінансового року дійшов до 3 міліярдів 362 міліонів лірів. — Колишній мадярський премієр ґр. Бетлен став директором видавничого концерну, що видаватиме у Будапешті три великі часописи. — Китайські банки дали нанкінському урядові позички на 44 міл. дол. — Французькі роялісти улаштували цими днями панахиду з нагоди роковин смерти Людовика XVI. — Два молодці з Польщі 18-літній і 15-літній доїхали до Парижа під ваґонами експресу; так їхали вони 38 годин. — Теперішній бурмістр Ню Йорку походить по матері з жидівської родини. — На Фльориді населення злінчувало мурина під закидом напасти на білу жінку. Юрба вирвала його з рук полісмена і вбила револьверовими стрілами. — У містечку Ментенон (Франція) екзекутор хотів зліцитувати 70-літн. рентієра за податки. Рентієр пішов до податкового уряду, зняв штани й маринарку, а домів пішов у біллі. — Від кількох днів на вулицях Стокгольму невідомі злочинці протинають жілетками одежу прохожим мужчинам і жінкам.

— **Львівська філія Т-ва приятелів астрономії** повідомляє, що в суботу 3. лютого ц. р. в год. 18. вечором в салі Геольогічного Інституту (вул. Длуґоша 8) відбудуться звичайні загальні збори членів, попереджені викладом проф. д-ра Евгена Рибки на тему: Проблеми новочасної спектральної аналізи звізд, зі світлинами. Вступ вільний. Гостям раді.

‡

Ольга Дудрик.

Померла вчора у Львові молода людина, викликуючи найглибший жаль у всіх, хто з нею колинебудь стрінувся та навіваючи своєю смертю найсумніші думки про непевність кожного людського життя, про хиткість того, що зветься здоровлям, і молодістю, і життєвою силою, і красою...

Ольга Христина Дудрик, ур. 15. серпня 1898 р. у Славську пов. Сколе, склавши іспит зрілости в українській державній семинарії у Львові, не могла дістати вчительської посади і була змушена шукати канцелярійної праці в українських установах — з найбільшою користю для тих установ. Від 1917 р. до кінця жовтня 1921 р. працює у „Сільськім Господарі", потім в „Українбанку" в Камянці Подільськім. Разом з установами УНР переїздждає до Тарнова. Згодом була занята в одній адвокатській канцелярії і в Торговельно-Промисловім Т-ві „Топаз" у Львові, а в 1925 р. у Повітовому Виділі луцького соймику на Волині. Від 1926 року стає урядничкою „Дністра", де працювала до своєї смерти на посаді помічника референта позичок. Своєю вродженою інтеліґенцією, лагідністю вдачі, ввічливістю та життєрадісним гумором зєднала собі швидко прихильність не тільки співробітників і управи, але й усіх тих членів Т-ва „Дністер", які примушені конечністю старатися дістати позичку. Була це справді зразкова українська службовичка-громадянка. інтеліґентна працююча сила з найбільшим зрозумінням для громадських справ.

Померла Ольга Дудрик на наслідки операції сліпої кишки і на цю тему кружляють поголоски, які повинні би вияснити покликані лікарські кола. В усякому разі чергова операція, яку переведено кілька днів тому, показалася запізною...

Смерть Ольги Дудрик викликала щирий жаль і пригноблення серед її товаришів-співробітників та знайомих. *В. Ій П.*

—o—

З нових видань.

КНИЖКА АЛЛАНА МОНКҐОВЗА.

Анґлієць про ҐПУ.

Саме вийшла в Льондоні друком книжка, якої автор — головний герой відомого московського процесу „Метрополітен Викерс" анґлійський інжинір Алан Монкґовз. Книжка називається „Москва 1911—1933" і є спогадами автора про життя автора в тому часі в СРСР та про процес анґлійських інжинірів „шкідників", у висліді якого він мусів вернутися до батьківщини.

У своїй книзі Монкґовз розглядає знову всі подробиці московського процесу, його причини й підземні ходи. Він розказує теж про той жах, який охоплює кожного совітського громадянина вже при самій назві ҐПУ та про ті жахливі поголоски, які у звязку з діяльністю тієї установи поширюються серед населення.

Так напр. Монкґовз оповідає, що коли в Ленінграді перебудували будинок ҐПУ, по місті почали кружляти чутки, що тих хто попав у руки чекістів „живцем розмелюють в окремій молитенській машині, й опісля те, що залишиться з них, викидають в Неву". Монкґовз заявляє, що ця вістка про мелення людей й інші фізичні тортури, які звичайно переходять жорстокістю еспанську інквізицію, безосновні, що всі ті вістки поширюють самі чекісти, залякуючи ними населення так, що будьяка людина, арештована і переведена до ҐПУ, готова при першому допиті звалити на себе, що хочуть з ляку перед „млинком" й іншими жахами.

Довжезні, безконечні допити, вдень і вночі ярко освічені келії, безупинний нагляд, „око" в дверцятах, які що 15 хвилин відтулюють, нервове виснаження й уява, підбехтана вістками про тайні „застенкі" — все, на думку Монкґовза, ділає міцніше, як будьяка фізична тортура. Під час перебування в тюрмі, Монкґовза не брали насильством, але погрожували йому кілька разів розстрілом.

— Мене не піддавали ні тортурам, ні наркозі, ні гіпнотичному впливові — пише він — а все таки після багатьох годин слідства у Белагорського і його товаришів-слідчих, я зрозумів, що ҐПУ може примусити людину самою грою на її нервах, підписати довільне, навіть найгірше для неї письмо, не дотикаючись до арештованого й пальцем. *(с).*

—o—

З театру.

Варшавський вертеп: „ШАХИ ПАНА МАРШАЛА".

Медвежу прислугу роблять режімові мистці, які своєю місією вважають — кадити сильним цього світа й у кадилі топити суть і глузд мистецтва. Суть модерного вертепного театру у дотепі, у сатирі. Колиж хто сатиру гладенько виполірує, випомадує і наперфумує, то навіть у „найльояльнішому" носі від таких запахів мабуть неприємно крутить, якщо він не затратив ще цілком нюху для — мистецтва. Варшавський вертеп, який — попереджений шумною реклямою — приїхав на три гостинні вечорі до Львова — має всі прикмети й хиби такого адораційного підприємства. Прикмети звязані з так мовити репрезентаційним характером імпрези: вся зовнішня, формальна, сторінка без закиду. Отже: чудово виконані, в нюансах викінчені фігурки (ляльки), знамениті рецитатори, зіспіваний хор, стилева декорація. Тексти — позбавлені сатиричної гостроти, мляві, задовгі, нудні. Там, де можна було сатирою блиснути (Ордонівна, Вісліцький, Ліберман), лялька відразу оживлювалась: всі санаційні достойники, міністри, посли, старшини, — не мають життя, хоч як вони голосно виспівують і

витанцьовують. Адораційний характер вертепу ще й тому погано відбивається на мистецькій вартості імпрези, що творці (автори, директори) з куртуазії мусять виводити на сцену цілу силу впливових одиниць (чи просто знайомих), яких широка публика не знає і які не є ніякими індивідуальностями. Текстуально грішить цей варш. вертеп манірою Гемаря і тов. орудувати грою слів і мовними каламбурами: те, що в монольогу чи пісоньці на звичайній сцені блискає дотепом — губиться у рецитації, виголошуваній зпоза занавіси. Імпреза зовсім невдала, нудна, виправдуюча пустки на салі.

—o—

З судової салі.

ПРИСУДИ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ В ЧОРТКОВІ.

В дальшій черзі політичних процесів у теперішній каденції суддів присяглих в Чорткові відповідали в днях 26. і 27. січня ц. р. *Петро Підгородецький, Петро Кульчицький, Іван Городиський* і *Степан Шавел*, усі молоді хлопці з *Верхівців*. Акт обвинувачення закидав підсудним приналежність до УВО і поширювання нелегальної літератури у Верхівцях, Копичинцях, Грималові й околиці

По переведеній розправі видала лава присяглих вердикт, визнаючи Петра Кульчицького винним з арт. 155., а Івана Городиського з арт. 97. На основі цього вердикту суд засудив *Петра Кульчицького на 1 рік, а Івана Городиського на 2 і пів року вязниці*. Петра Підгородецького і Степана Шавела від вини і кари звільнено.

Боронили адвокати: д-р Володимир Електорович і д-р Михайло Росляк.

Дня 29. січня ц. р. відбулась перед лавою присяглих розправа проти *Івана Білоуса*, з *Дуписк*, якому акт обвинувачення закидав також приналежність до УВО і поширювання нелегальної літератури. На внесення оборонця д-ра Вол. Електоровича піддано підсудного лікарським оглядинам тому, що він зраджує психічне недорозвинення. Лікарська комісія визнала, що Іван Білоус відповідає вправді за свої вчинки, але є умово упослідженний і слід пристосувати до нього лагодячі обставини. Та лава присяглих, не зважаючи на те, що трибунал поставив додаткове питання в тім напрямі, визнала його винним з арт. 155 і суд засудив його *на 1 рік арешту*.

Боронив д-р Володимир Електорович.

ЗБІРЩИКИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ ПЕРЕД СУДОМ.

В Дрищеві коло Бережан є кредитова кооператива „Ощадність“. В осени мин. року управа цієї кооперативи вислала до своїх членів кількох збірщиків на те, аби пригадати членам кооперативи, щоби вони ощаджували і складали свої вкладки в кооперативі. Аби призвичаювати людей до ощадности й облегчити їм льокування вкладок, ці збірщики у деяких випадках брали від вкладчиків їх вкладки у натуралях, прим. коноплі, яйця, опісля продавали їх у місцевій споживчій кооперативі і гроші льокували як вкладку дотичного члена кредитової кооперативи.

Ця акція збірщиків не подобалась поліції і вона зробила на збірщиків донесення до бережанського старости, яке покарало збірщиків, а зокрема **Михайла Підлужного, Василя Білика і Василя Бича**, гривною за проступок з арт. 1. розпор. Президента Р. П. з дня 15. III. 1933. Д. З. Р. П. ч. 22. поз. 162. за те, що вони, мовляв, збирали жертви („офіяру“) без дозволу влади.

Покарані внесли проти тих наказів спротиви. Одначе це нічого не помогло і староство по переведеній розправі засудило збірщиків вдруге.

На домагання покараних їх справу спрямовано до окружного суду в Бережанах. В днях 18. XII. 1933. і 23. I. ц. р. відбулися до ч. II. Кад. 546/33, і 616/33 і 633/33. перед тим судом розправи і вислід їх такий, що **суд всіх обвинувачених увільнив**, приймаючи, що в ділані їх не можна доглянути нічого такого, що колідувало би з законом. Обвинувачених боронив **адв. д-р В. Гриневич з Бережан.**

ВІДГУКИ ДНЯ.

Криті установи.

Хотів би про конституцію, але страшно. Вихвалю — кепкує, зганю — ображую. Ліпше нічого. Себто: той фейлетон, який я про неї написав, сховати до бюрка — нехай вилежується.

Будемо про вивіски.

Не про склепові, а про наші, „установні“.

Не люблю чогось по установах вивісок, орієнтаційних таблиць, написів на дверях і т. п.

Дуже часто стоїте перед трьома входами і не знаєте в котрий увійти, бо напис коштує одного золотого. Колиж вас хтось поінформує і ви вцілили в добрі двері, тоді з дива не можете вийти. На кожній стіні по кілька написів: „Полагодь справу і прощай“, „Час то гроші“, „Не подавати рук“, „В своїй хаті своя правда“, „Не плачем, а мечем“ і багато-багато інших, а кожний по золотому.

Писав я свого часу про наше замилування до „фортець“. Любимо в наших установах грубі мури, малі вікна а ще менші входи. Це датується ще від татарських набігів, а й пізніші віки не жадали іншої архітектури. Ізза грубого муру, через мале вікно, затарасувавши вузенький вхід, можна легко оборонитися і від татарського загону і від інших громилів.

Думаю, що й ненависть до вивісок та написів має те саме психічне підложа. Припустім неприятель дістався в коридор. Коли нема напису, орієнтаційних стрілок і т. п. пояснень, може легко змилити дорогу, збитися з пантелику, а заки знайде правильний коридор і винюхає правильні двері — може стратити багато з воєнного запалу, або й загалом зрезигнує з облоги. За той час можна заалярмувати княжих дружинників, загальне ополчення, чи в новіших часах поліцію.

Старі звички стають натурою

Зайдіть в нашу (не кажу в кожну!) установу і не питаючись нікого, спробуйте трафити де вам треба. Шерлок Голмс зіпрів би як руда миш, не то звичайний смертельник.

Заходжу до камениці одної установи, в якій знаю всі входи і виходи і бачу: стоїть гурт селян, щось радять.

— Ви може до товариства „Наша Сила“? — питаю.

— Так-так-так! — заговорили всі нараз і всі радісно. — Ми вже в троє дверей пускалися і всюди але.

— Ходіть зі мною.

Попровадив їх, показав відповідні двері, а на прощання почув від одного:

— І чомуб не дати напису? Ми маєм маленький „Народний Дім“, а написи подавали, щоб чужий не шукав довго.

Зараз видно, що за це село не було татарського набігу, або що це зукраїнщені чужинці, які не відчувають потреби затирати за собою сліди.

Шановні Читачі напевно бачать, що я трохи переборщую. Справа з написами і вивісками так зле не стоїть, як про це я написав.

Також і з тим Шерлоком Голмсом. Бувають і звичайні смертельники, які трапляють і то зовсім легко до наших установ.

Я сам знаю такого.

Ввійшов і як по шнурку трапив просто у відповідні двері.

Це був довголітній возний тієї установи.

P. S. Йду в заклад, як хтось за першим разом трапить до „Повітового Т-ва Кредитового“, або до редактора видань „Просвіти“. Подаю точну адресу: Львів, Ринок ч. 10., другий поверх.

Галактіон Чіпка.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Гостина голови „Рідної Школи“. З нагоди побуту в нашому місті голови „Рідної Школи“ проф. І. Галущинського відбулися дня 25. січня сходини членів Кружків „Рідної Школи“. Приявні були не лише місцеві громадяни, але також і селяни з підміських сіл. Сходини відкрив голова Повіт. Союзу Кружків д-р І. Волянський, даючи слово гостеві. Голова проф. Галущинський на початку заявив, що виконуючи побажання Заг. Зїзду, хоче навязати особисті звязки з місцевим громадянством і поділитися з ним своїми думками про напрямні діяльности „Р. Ш.“. Щоб означити ці напрямні, слід пізнати наперед безпосередню дійсність нашого життя. Якщо брати під увагу формальну сторону цієї дійсности, то вона могла би видатися дуже страшна. Одначе вже короткий перегляд українського життя за останніх 20 літ виразно вказує, що його динаміка росте і поглиблюється непомірно скоро та інтенсивно. Після стільки ударів долі і плянового наступу чужих сил ні сліду зневіри, жаху або відступу, а навпаки: кругом бадьорість і віра у власні сили. Нові течії, які повернули европейське шкільництво в напрямі державницького виховання, не можуть оминути і нашого рідношкільництва. Одначе рахуючись з новими зарядженнями на полі середнього шкільництва, з цілковитим виелімінуванням та унерухомленням тих чинників, які охороняють національно-культурну окремішність і сприяють її розвоєві, „Рідна Школа“ повинна, не опускаючи тих здоб тих уже позицій, звернути цілу свою увагу й розгін у напрямі розбудови повселюдного шкільництва. Нові часи вимагають нових метод. Фахове шкільництво, садки, захоронки, дітячі бібліотеки, курси, кладження, видавництва, домашня і доповняюча наука, коротко: передшкільне і позашкільне виховання якнайширших мас народу, от се нові напрямні в діяльності „Рідної Школи“. Аби цим своїм завданням відповісти, „Рідна Школа“ домагається від громадянства поголовного членства, обовязкового шкільного податку і підписки внутрішньої позички. Свою промову закінчив бесідник тим, що щойно те покоління, котре переведе в діло повищі домагання, буде оглядати краще завтра. В дискусії забирали слово: о. радн. Ганушевський, підчеркуючи вагу дітячих садків, дир. Даниш, підносячи велике значіння середнього шкільництва та інші, ставлячи до Головної Управи „Рідної Школи“ різні побажання. По вичерпанні дискусії предсідник замкнув сходини, подякувавши присутнім за їх численну участь.

КАЛУШ.

Ялинка. Філія „Союзу Українок“ у Калуші улаштувала в неділю 21. І. ялинку для дітвори. На цю імпрезу прийшло близько 300 дітей, які провели час на безжурній, веселій забаві до пізного вечора. Слід згадати, що в останньому часі урухомив для дітвори Кружок „Рідної Школи“ окрему дітячу бібліотеку, з якої користає 99 дітей. Недостача такої бібліотеки давалася вже здавна відчувати, тому цей почин слід горячо повитати.

ТОВМАЧ.

Вистава „Вій“. Дня 19. І. ц. р. відіграв аматорський гурток чит. „Просвіти“ в салі польського „Сокола“ оперету Гоголя „Вій“. Мин. року виставляв оперетку „Вій“ театр Карабіневича і багато товмачан вже її оглядало, але проте на аматорську виставу зійшлася така маса публики, що величезна саля була буквально набита, а до каси тяжче було дістатись, як того самого дня одно до вежі зі гасячою водою коло церкви. Ма-

буть ще до цієї пори жодна вистава в Товмачі, як українська, так і польська, не мала стільки видців. А найважніша річ, що майже вся публика була своя — українська. Оперета пройшла з великим успіхом моральним і матеріяльним, бо її артисти виказались зі своїх роль навагал прекрасно. В касі було 187 зол. брутто, хоч білети були дуже дешеві (1—0.20 зол.). Такі дешеві білети були почасти причиною тої чисельної фреквенції. Участь у грі взяла частинно акад. молодь і тутешні міщани. Пєсу (і то тяжку) підготовив студ. Лукашевич при допомозі урядовця філії С. К. п. Луди й оба в ній грали. Музична частина спочивала в руках композитора проф. Барвінського, що приїхав на виставу до Товмача. Ролю сотниківни грала п. Л. Плавтюківна, яка вибивалась своїм гарним голосом і вповні до тої ролі надавалася. З правдивим вдоволенням розходилась публика по скінченні домів. Частину доходу призначено на „Рідну Школу", другу частину для читальні.

Член.

—o—

Спорт.

ЛЕЩАТАРСЬКЕ МИСТЕЦТВО СТУДЕНТА.

В неділю 28. січня п. м. уладив У. С. С. К. у брюховицькому лісі лещатарські змагання за мистецтво студента. Сніг був твердий і зледоватілий, що утруднювало змагунам їзду; зате траса була доволі легка. У мистецтві Сліпко удержався на першому місці, але Рак Роман поважно йому загрожував. Надсподівано добре вийшов старт Марушяка, що від минулого року зробив поважний поступ. Стартувало 20 змагунів і 4 змагунки. З визначніших змагунів забракло на старті Гнатейка, Гладкого, Врецьони і братів Хамулів. Висліди такі:

Біг на 12 км. мужчин: 1) Сліпко (Основа — УССК) 1:06:00 с. 2) Рак Роман (Мед. Гром. — УССК) 1:06:40. 3) Марушик (Торгов. Сокіл Кол.) 1:08:10. 4) Рибічек (Основа — УССК) 1:10:10, 5) Мартинович (Основа — УССК) 1:10:15. 6) Лунів (Основа — УССК) 1:12:40. 7) Назар Богдан (УСГ. Краків-Плай) 1·13. 8) Сенчина (Основа — УССК) 1:14:31. 9) Рогожа (Основа — УССК) 1.14:55. 10) Назар Лев (Матем.-Плай) 1:17:30. 11) Луцький, 12) Гаврилюк, 13) Гуцалюк, 14) Шухевич Ю., 15) Поліщук, 16) Твердохліб, 17) Павлюк.

Біг на 5 км. жінок: 1) Федак Д. (Прави. Гром. — УССК) 27:05. 2) Шухевич (Прави. Гром. — УССК) 27:18 3) Терлецька П. (УССК), 4) Кушнір (УССК).

В рямцях мистецтва студентства відбулися внутрішньо-клюбові змагання УССК-у. Висліди тих змагань покриваються з вислідами мистецтв. Слід зазначити, що в тих змаганнях третє місце здобула молода змагунка УССК-у Терлецька, яка на будуче заповідається дуже добре. Організація змагань справна.

ВНУТРІШНЬО-КЛЮБОВІ ЗМАГАННЯ КЛК.

Карпатський Лещатарський Клюб відбув свої змагання у неділю рашком; старт і мета находилися під Кортумівкою. Шлях визначено дуже добре, що згори не дозволяло змилити трасу. Висліди змагань такі:

Біг жінок 8 км.: Стартує 4 змагунки. 1) Рожанківська-Говикович 1:04. 2) Федусевич М. 1:15:02. 3) Рогожа М. 1:16:25. 4) Маковей І. 1:17:44. Осяг Рожанківської є дуже добрий, коли взяти під увагу незвичайно важку трасу.

Біг мужчин 12 км.: 1) Врецьона 1:22:22, 2) інж. Паньків 1:26:50. 3) Макарушка 1:32:25. 4) Цегельський 1:32:42 5) Рожанківський Я. 135:27. 7) Чапельський 1:37:34. 8) інж. Кобрисський 1:39:10, 9) інж. Раковський 1:40:13. 10) інж. Крохмалюк 1:40:38. 11) Старосольський Ю. 1:45:20.

Траса була мабуть дещо довша. Змаганнями проводив начальний суддя дир. Паліїв В., функції судді сповняли інж. Лициняк і ін. Організація дуже добра. Слід згадати про незвичайно дбайливу та безкорисну опіку д-ра Прийми, що мов батько опікувався змагунами.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

ВІДЕНЬ: Спортклюб — Вієнна 9:2; Рапід — Ґеліав 5:5; Адміра — Шель 9:2; Австрія — Разенспорт-фрайде 7:1; Лібертас — Словян 5:2; Вакер — Вайсе ельф 10:1; Ф. А. Ц. — Форвертс 2:1; Шварцвайс — Сіммерінг 3:2.

ПРАГА: Прага — В. А. Ц. 5:0; Д. Ф. Ц. — Метеор VIII 13:3; Тепліцер — Жіденіце 2:0.

ЛЬОНДОН. Пята рунда за чашу Англії принесла знову багато сензаційних вислідів; і так одна з найліпших англійських дружин Гудерсфільд програла на своїм грищі з третоклясовим Нортгамптон 0:2 і тим самим закінчила свою цьогорічну карієру за чашу. Змагання за чашу є в Англії до цієї степені популярні, що більшість грищ, на яких відбувалися змагання, не могли помістити натовпу людей і поліція не допустила багато публики на змагання.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 1. II. год. 7·30 веч. „Чоловік що був четвергом".

Пятниця, 2. II. год. 3·30 попол. „Гроші го не все".

Пятниця, 2. II. год. 7·30 веч. „Чоловік що був четвергом".

Театр Рі̂жнородностей.

Четвер, 1. II. год. 7·30 веч. Вертеп „Шахи Папа Маршалка".

Пятниця, 2. II. год. 3·30 попол. „Стефек".

Пятниця, 2. II. год. 7·30 веч. „Но, но, Нането".

Концертове Бюро Тірка:

Четвер, 1. лютого хор Дана.

Неділя, 4. лютого хор Дана.

Кіна.

АДРІЯ: „Д-р Джекиль і мр. Гайд".

АПОЛЬО: „За два и дукки".

АТЛЯНТИК: „Парада резервістів".

ВАНДА: „Романс із поручником".

КАСІНО: „Буря на світанку".

КОЛІСЕЙ: „Погубний чар" ревія „Преса має голос".

КОПЕРНИК: „Катерина Велика" (з Ел. Бергнер) і кольоровий додаток.

МАРУСЕНЬКА: „Катерина Велика" (з Ел. Бергнер) і кольоровий додаток.

МІРАЖ: „Навіжена пансіонарка" (Анні Ондра).

МУЗА: „1002-а ніч".

ПАЛЯС: „Велика княжна Олександра" (з Єрицою та Шлезаком).

ПАН: „Турбіна 50 000" і ревія.

ПАСАЖ: „Піонірм Заходу", „Припадковий звагун".

РАЙ: „Під твою охорону" (з Бродзіщем, Богдою та Самборським.

ХИМЕРА: „Шерльок Голмс" (Клів Брук).

СТИЛЕВЕ: „У мрації великого міста", ревія з Стефою Стадниківною.

УТІХА: „Тайна звіринця" та ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 1. лютого 1934.

Відень (506,8) 17·15 Солісти (музика, спів), 19·25, 22·05 Концерт, **Братислава** (29-,8) 18·00 Словацькі пісоньки, **Прага** (470,2) 19·45 Концерт, **Париж** (1714) 21·00 „Корабель-примара" оп. Р. Вагнера, **Атльоне** (531) 21·00, 21·30 Спів, **Білгород** (437,3) 20·30 Оп. арії, **Берлін** (356,7) 19·00 Держ. авдиція (музика, спів), **Кеніґсвустергавзен** (1545) 17·35 Скандинавські пісні, **Ляйпціґ** (382,2) 15·10 Солісти, **Бресляв** (315,8) 12·00 Концерт, **Будапешт** (549 5) 18·30 Фортепян, 19·30 Пісоньки, **Міляно** (368,6) 17·10 Танкова музика, 22·00 „Ль'Альба де ля Рінашіта" муз. мельодрама Катоцці, **Рим** (420,8) 13·10 Легка музика, 17·00 Інст.-вок. концерт, 20·45 Концерт.

Пятниця, 2. лютого 1934.

Відень (506,8) 17·05 Шведська музика, спів, **Братислава** (298,8) 20·10 Легка музика, **Кошиці** (269,5) 20·10 Концерт, **Білгород** (437,3) 13·10 Музика. **Ковно** (1935) 17·50, 18·20 20·30 Спів, **Гайльсберґ** (291) 17·30, 18·25 Камер. музика, **Міляно** (331,6) 20·10 „Чорне Доміно" оп. Обера. **Будапешт** (549,5) 14·00, 22·30 Циг. і джезова музика, 21·40 Пісоньки, **Міляно** (368,6) 11·15 Музика. 21·00 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·00 Легка музика, 21·45 Концерт.

Львівське радіо.

Четвер, 1. лютого 1934.

7·00—8·00 Раніша авдиція. 12·05 Нар. танки (грам. пл.), 12·35 Шкільний концерт (музика, спів), 16·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Концерт джезової орхестри. 16·40 „Про гонорову відповідальність жінок", 16·55 Спів (Ел. Плонський), 17·20 Камер. концерт із Варшави, 17·50 Перед кам. концертом льв. фільгармонії. 18·00 Програма робіт фонду праці на 1934 р., 18·20 Авд. „Вірна ріка" Жеромського, 19·03 Про корсарів і піратів мистецтва (пласт. вістки). 19·15 Всячина, 19·25 Промова голови Польської Академії Літератури Серошевського, 18·40 Сніговий комунікат, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00, 21.15 Концерт (музика, спів, Голембйовський, тенор), 21·00 Техн. скринька, 22·00 Ретрансмісії із закордонних станцій, 23·05 Танкова музика.

Пятниця, 2. лютого 1934.

9·00—9·54 Раніша авдиція. 12·15 Муз. поранок, 14·00 Як приготовити та як запастися в насіння, 14·15 Вок. авдиція, 14·35 Спів (Корфіна, сопран) 15·00 Сільська правнича авдиція. 15·30 Концерт сальонової орхестри, 16·00 Для дітей: „Матвійко та його півник", гуморееска Герца: „Веселий бідак і сумний богач", 16·30 Муз. загадки, 16·45 Рецитації поезій, 17·00 Відч. „З мандрівки по Катальонії", 17·15 Транс. з варш. фільгармонії, 18·00 Авд. „Маґія" Гільберта Кіта Честертона. 18·40 „Слухайте діти" (музика з грам. плит), 19·05 Всячина, 19·25 Авдиція. 19·45 Відчит, 20·00 Муз. бадачка, 20·15 Симф. концерт, музика. спів (Гуд'єльметі, сопран) 22·40, 22·41 Спортові вістки, 22·50, 23·05 Танкова музика.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ

У Львові долар у приватних оборотах 5·50 і пів зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 27·70—27·68, Париж 34·91, Берлін 210·60, Ціріх 172·10, Амстердам 355·65, Нюйорк кабель 5·53, Нюйорк чеки 5·51.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 31. І. масло 2·50, молоко, —·19, сметана —·90, яйця 3·60—3·70.

Тенденція на масло, молоко і сметану удержана, на яйця слаба.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу за 1 кг.:

Рід:	Добірні:	І-а	ІІ-а
Кури молоді на печення	1.65	1.50	1.40
Кури на росіл	1.65	1.50	1.40
Качки	1.55	1.40	1.10
Гуси	1.50	1.30	1.05
Індики	1.80	1.65	1.55
Пантарки за одну штуку		2.50	

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

З нагоди зліквідування справи, яка мала місце у фризера, жертвую на „Рідну Школу" зол. 30·—. М. К. Львів, 31.1. 1934. 1—1

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10.